

Βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου υπό το πρίσμα των διαρθρωτικών και περιβαλλοντικών προγραμμάτων του Δ' ΚΠΣ

Κ. Μιμίκος

Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ANKO
Φαν Καραγιάννη 1-3, 50100 Κοζάνη, e-mail:kmimikos@anko.gr

Περίληψη

Οι πολιτικές της Ε.Ε. στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπουν σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνουν υπόψη, την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της. Στηρίζονται στις αρχές της προφύλαξης, της προληπτικής δράσης και της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος. Υιοθετείται δέσμη μέτρων σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τη βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών, την αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασικών προϊόντων, επεξεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας των τροφίμων και των δασών, τη βελτίωση και την ανάπτυξη της γεωργικής και δασοκομικής υποδομής, την αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και την εισαγωγή των κατάλληλων μέτρων πρόληψης. Ιδιαίτερα για τη δασοκομία, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της αγροτικής ανάπτυξης, λαμβάνεται μέριμνα για την αειφόρο διαχείριση των δασών και τον πολυλειτουργικό ρόλο τους. Τα δάση προσφέρουν πολλαπλά οφέλη: παρέχουν τις πρώτες ύλες για ανανεώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ευημερία, τη βιολογική ποικιλομορφία, το συνολικό κύκλο του άνθρακα, την υδατική ισορροπία, τον έλεγχο της διάβρωσης και την πρόληψη φυσικών κινδύνων, αλλά και παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αναψυχής. Η στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης συμβάλλει στην επίτευξη των παρακάτω στόχων, μέσω συγκεκριμένων μέτρων που στη συνέχεια εξειδικεύονται σε συγκεκριμένα προγράμματα.

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποιήσεις της αγροτικής οικονομίας

Λέξεις κλειδιά: Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, περιβάλλον, επιχειρηματικότητα, ποιότητα ζωής.

Η ύπαιθρος και ο αγροτικός χώρος

Η Ελλάδα καλύπτει μία έκταση 13.196.887 Ha της οποίας το 97,1% χαρακτηρίζονται ως αγροτικές περιοχές (73,9% κυρίως αγροτικές και 23,2% ενδιάμεσες αγροτικές), σύμφωνα με τα κριτήρια του ΟΟΣΑ.

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου και η μετακίνηση προς τα αστικά κέντρα είναι μια μακρόχρονη διαδικασία που χαρακτηρίζει τη χώρα μας. Η εξέταση των πληθυσμιακών δεδομένων κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια δείχνει εύλογα το μέγεθος του προβλήματος και την αναγκαιότητα λήψης μέτρων για τη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο και στις αγροτικές περιοχές.

Η γεωργική απασχόληση μειώθηκε δραματικά, από το 30% της συνολικής απασχόλησης το έτος 1980. Το έτος 2000 οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα ήταν 671.000 με μερίδιο στη συνολική απασχόληση 17%, ενώ το έτος 2002 οι απασχολούμενοι στον

πρωτογενή τομέα ήταν 627.000 με μερίδιο στη συνολική απασχόληση 16,2%. Η μείωση αυτή συνεχίστηκε και το έτος 2004, όπου οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα ανέρχονταν σε 546.000 με μερίδιο στη συνολική απασχόληση 12,6% (ΕΣΥΕ). Ωστόσο, το ποσοστό του 12,6%, σε σύγκριση με το 3,8% στην Ε.Ε.-15 για το έτος 2004, υποδεικνύει ότι ο τομέας συνεχίζει να παρέχει θέσεις απασχόλησης σε σημαντικό αριθμό ατόμων, σε μία χώρα όπου η ανεργία συνεχίζει να παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Απώτερος σκοπός από την εφαρμογή μιας πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης δεν θα πρέπει να είναι άλλος από τη δημιουργία μίας ευέλικτης πολυσυλλεκτικής οικονομίας της υπαίθρου με, υψηλότερη προστιθέμενη αξία σε εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Η χώρα μας λόγω της γεωγραφικής της θέσης, του πολυποίκιλου ανάγλυφου και των παραδοσιακών γεωργικών δραστηριοτήτων, είναι από τις πλουσιότερες σε όλα τα συστατικά που συνθέτουν την βιοποικιλότητα. Σημαντικό τμήμα της βιοποικιλότητας αποτελεί η γεωργική βιοποικιλότητα με τις εκατοντάδες τοπικές ποικιλίες και φυλές αγροτικών ζώων, σπονδυλωτών και ασπόνδυλων (μέλισσα – μεταξοσκώληκας).

Δασικός τομέας

Τα δάση και οι άλλες δασικές εκτάσεις στην Ελλάδα καλύπτουν 6.651.280 ha από τα οποία 2.255.901 ha (17,9%) χαρακτηρίζονται ως δάση, 4.182.000 ha (31,7%) χαρακτηρίζονται ως συνδυασμοί θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης και 213.379 ha (1,6%) χαρακτηρίζονται ως εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση. Η κατανομή των δασών και των άλλων δασικών εκτάσεων κατά μορφή ιδιοκτησίας διακρίνεται σε δημόσια (74,10%), κοινοτικά (9%), ιδιωτικά (6,5%) και άλλα (10,4%) (Π.Α.Α. 2007-2013).

Η συμβολή του δασοκομικού τομέα στο ΑΕΠ της χώρας είναι γενικά χαμηλή και κυμαίνεται περίπου στο 1,32%. Αυτό οφείλεται αφενός μεν στο γεγονός ότι τα δάση της χώρας μας είναι χαμηλής παραγωγικότητας αφού στο σύνολό τους έχουν προστατευτικό χαρακτήρα και αφετέρου στο ότι οι ωφέλειες, που προκύπτουν από αυτή τους τη λειτουργία, δεν αποτιμώνται σε χρήμα και δεν καταχωρίζονται στους εθνικούς πόρους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το χαμηλό επίπεδο χρηματοδότησης, τα τελευταία χρόνια, του Δασικού τομέα, γεγονός που αποδεικνύεται από τη συνεχή μείωση σε απόλυτες τιμές των δημοσίων επενδύσεων, ακόμη και αυτού του τακτικού προϋπολογισμού σε σταθερές τιμές.

Απαιτείται εθνική πολιτική σε βάθος χρόνου τόσο για την προστασία, όσο και για την ανάπτυξη του τομέα των δασών, συμπεριλαμβανομένων και των λιβαδιών και όχι αποσπασματικά μέτρα – ημίμετρα διάσπαρτα στο χώρο και σε φορείς υλοποίησης.

Περιβαλλοντική Πολιτική

Η προστασία του περιβάλλοντος έχει καθοριστική σημασία για την ποιότητα ζωής των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Εντούτοις, σημαντική πρόκληση αποτελεί ο συνδυασμός της προστασίας του περιβάλλοντος με τη συνεχιζόμενη οικονομική μεγέθυνση, κατά μακροπρόθεσμα αειφόρο τρόπο. Η οικονομική, η κοινωνική και η περιβαλλοντική πολιτική είναι στενά συνυφασμένες μεταξύ τους.

Στόχος είναι να εξασφαλισθεί σε γενικές γραμμές το ίδιο επίπεδο προστασίας σε όλη την ΕΕ, αλλά η πολιτική είναι αρκετά ευέλικτη ώστε να συνεκτιμά τις κατά τόπους συνθήκες, και να αναγνωρίζει ότι επιβάλλεται να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της ανάγκης να παραμείνουν ανταγωνιστικές διεθνώς οι επιχειρήσεις του τομέα.

Αγροτική ανάπτυξη

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η πολιτική για τον αγροτικό χώρο εξειδικεύεται κατ' αρχήν, με το κείμενο της Ε.Ε. «Agenda 2000 για μια ισχυρότερη και διευρυμένη Ευρώπη» και εν συνεχεία με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς που διέπουν την εφαρμογή της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Μεταξύ άλλων και σε σχέση με την πολιτική για τον αγροτικό χώρο, όλα αυτά τα κείμενα, προβλέπουν :

- την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας,
- βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων,
- διασφάλιση ενός όσο το δυνατόν σταθερού αγροτικού εισοδήματος,
- την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών στόχων στις γεωργικές πολιτικές,
- την προώθηση της βιώσιμης γεωργίας,
- δημιουργία εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης και εισοδημάτων για τους αγρότες και
- την απλοποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας

Σε διάφορα κοινοτικά κείμενα γίνεται συχνά ρητή αναφορά στην ανάγκη πολυτομεακής προσέγγισης στην αγροτική ανάπτυξη ώστε να δημιουργηθούν ευκαιρίες απασχόλησης και συμπληρωματικά εισοδήματα για τον αγροτικό πληθυσμό (Αποφάσεις Γκέτενμποργκ, Λισσαβόνας).

Ο αγροτικός χώρος διανύει κρίσιμη μεταβατική περίοδο, κυρίως στα πλαίσια της νέας ΚΑΠ. Οι επί πολλά χρόνια παγιωμένες αντιλήψεις, νοοτροπίες, παραγωγικές συνθήκες, εξειδικεύσεις δεν θεωρούνται πλέον δεδομένες. Οι αλλαγές, στο παραγωγικό μοντέλο του αγροτικού χώρου, θεωρούνται αναπόφευκτες. Το ζητούμενο είναι οι αλλαγές να συνδυάσουν το μικρότερο δυνατό κοινωνικό κόστος, ευρεία αποδοχή και θετική προοπτική. Το καθαρά παραγωγικό αγροτικό μοντέλο παραχωρεί τη θέση του σε ένα περισσότερο σύνθετο σύστημα διαφορετικών μορφών απασχόλησης. Η ανάπτυξη του τομέα παροχής υπηρεσιών και της μεταποίησης της τοπικής παραγωγής αποκτά βαρύνουσα σημασία στον αγροτικό χώρο.

Η μείωση σε μεγάλο βαθμό της κρατικής παρέμβασης και η επικράτηση των κανόνων της ελεύθερης αγοράς κάνουν τον αγροτικό χώρο περισσότερο ευάλωτο στο διεθνή ανταγωνισμό αφού, οι χώρες φθηνού κόστους είναι χώρες που έχουν ως κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα, την αγροτική παραγωγή. Το στοίχημα επομένως της ποσότητας δεν μπορεί να κερδηθεί. Μπορεί όμως με πολύ καλές προοπτικές να κερδηθεί το στοίχημα της ποιότητας. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η ανάπτυξη συνειδητοποιημένου καταναλωτικού κινήματος που εστιάζει το ενδιαφέρον όχι στην ποσότητα αλλά στην ποιότητα των τροφίμων.

Οι λέξεις κλειδιά που θα ακούγονται το επόμενο διάστημα και αφορούν τομείς με βαρύνουσα σημασία για την ενίσχυση – στήριξη – χρηματοδότηση στα πλαίσια του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης είναι :

- Περιβάλλον
- Επιχειρηματικότητα
- Ποιότητα ζωής

Τα ποιοτικά, τα βιολογικά αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, τα προϊόντα της ολοκληρωμένης γεωργίας, τα προϊόντα που αναδεικνύουν τοπικές ιδιαιτερότητες, που σέβονται και προστατεύουν το περιβάλλον ενσωματωμένα σε σύγχρονα πρότυπα, κατακτούν συνεχώς μεγαλύτερο καταναλωτικό κοινό. Η τάση αυτή στις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες θα συνεχισθεί. Εκεί πρέπει να εστιασθεί η προσπάθεια της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής της περιφέρειας. Δηλαδή παραγωγή προϊόντων με συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, στη διασφάλιση των οποίων, δεν επιτρέπεται να γίνονται εκπτώσεις.

Μεταβολές είτε στη διάρθρωση της παραγωγής είτε στις παραγωγικές διαδικασίες δεν μπορούν να επιβληθούν εκ των άνω αλλά πρέπει να έχουν την αποδοχή των ίδιων των ενδιαφερόμενων κατοίκων της υπαίθρου. Το κύριο βάρος επομένως θα πρέπει να δοθεί στον ανθρώπινο παράγοντα.

Η ενημέρωση, η κατάρτιση, η τεχνική - επιστημονική στήριξη της παραγωγικής διαδικασίας, η λειτουργία συλλογικών φορέων μεταποίησης και εμπορίας αποτελούν άμεσες προτεραιότητες. Σε τελική ανάλυση δεν είναι απαραίτητο να αντικατασταθούν όλες οι υφιστάμενες δραστηριότητες με νέες αλλά, να περάσει σταδιακά ο αγροτικός χώρος σε ένα ανώτερο ποιοτικό επίπεδο συλλογικής οργάνωσης και οικονομικής λειτουργίας.

Το ζήτημα βέβαια της ανάπτυξης του αγροτικού χώρου δεν αφορά μόνο στην ανταγωνιστική αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής έχει αναδείξει κοινωνικά πρότυπα και συνήθειες που είναι δύσκολο να καλυφθούν στα όρια ενός αγροτικού οικισμού. Η ποιότητα της καθημερινής ζωής, η μόρφωση και η επιμόρφωση, η ψυχαγωγία, το κόστος των υπηρεσιών αποτελούν παράγοντες εξίσου σημαντικούς αν όχι σημαντικότερους από το ύψος του εισοδήματος. Επιβάλλεται επομένως να επαναξιολογηθούν τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο οι όροι βιωσιμότητας των αγροτικών οικισμών όχι μόνο στη βάση της αγροτικής παραγωγής αλλά στη βάση της διασφάλισης ενός αποδεκτού επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων της υπαίθρου.

Αυτή τη στιγμή στο εσωτερικό της Ε.Ε. επικρατεί μία σύγκρουση ομάδων διαφορετικών συμφερόντων. Το συνεχές ενδιαφέρον για τη διατήρηση του αγροτικού χώρου, την αγροτική ανάπτυξη και την παραγωγή ποιοτικών τροφίμων, είναι αποτέλεσμα της αυξανόμενης επιρροής ομάδων πίεσης, όπως οι οικολογικές οργανώσεις ή οι οργανώσεις καταναλωτών που έρχονται σε αντίθεση με το αγροτικό λόμπυ. Δεν έχουν καταφέρει όμως ακόμη να προκαλέσουν δραστική μεταρρύθμιση της αγροτικής πολιτικής. Αν και εισήγαγαν νέα θέματα προς συζήτηση, όπως η ποιότητα και η ασφάλεια των τροφίμων, ή περιβαλλοντικά ζητήματα, εντούτοις δεν έχουν φθάσει ακόμη να θίξουν το σκληρό πυρήνα της πολιτικής. Ακόμη και στο άμεσο μέλλον, είναι μάλλον απίθανο να επιφέρουν το μέγεθος της αλλαγής που επιθυμούν.

Όλα τα παραπάνω είναι ενδεικτικά του κλίματος που επικρατεί στο εσωτερικό της Ε.Ε. Το βέβαιο είναι πως η Κ.Α.Π. είναι ισχυρό όργανο πολιτικής, που πρέπει να χρησιμοποιηθεί ώστε να προάγει σε ευρεία κλίμακα την αειφορική γεωργία. Εκτιμάται ότι θα υπάρξει μεταστροφή από την παραγωγή και διασφάλιση των εισοδημάτων των παραγωγών, στην ποιότητα των προϊόντων και των μεθόδων παραγωγής, την ασφάλεια τροφίμων, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, του περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας του τοπίου στις αγροτικές περιοχές.

Το επιχειρησιακό «Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης» αποτελείται από τέσσερις βασικούς Άξονες, αντίστοιχους με τους στόχους του προγράμματος, ως εξής:

ΑΞΟΝΑΣ 1 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑΣ	
111	Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.
112	Εγκατάσταση νέων γεωργών.
113	Πρόωρη συνταξιοδότηση γεωργών και γεωργικών εργατών.
114	Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές.
115	Σύσταση υπηρεσιών διαχείρισης εκμεταλλεύσεων, γεωργών αντικατάστασης και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στην εκμετάλλευση, καθώς και δασοκομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών.
121	Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
122	Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών.
123	Αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων.
124	Συνεργασία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επεξεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας.
125	Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη και προσαρμογή

	της γεωργίας και της δασοκομίας.
126	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης.
131	Παροχή βοήθειας σε γεωργούς για να προσαρμοσθούν σε απαιτητικά πρότυπα βασισμένα στην κοινοτική νομοθεσία.
132	Στήριξη γεωργών που συμμετέχουν σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων.
133	Στήριξη ομάδων παραγωγών για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα τροφίμων.
ΑΞΟΝΑΣ 2 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	
211	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών.
212	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχής με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών.
213	Ενισχύσεις NATURA 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.
214	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.
215	Ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων.
216	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις.
221	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών.
222	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη.
223	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.
225	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.
226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.
227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις.
ΑΞΟΝΑΣ 3 : ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	
311	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
312	Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων
313	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων
321	Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό
322	Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών
323	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς
341	Απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης
ΑΞΟΝΑΣ 4 : ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ LEADER	
41	Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης
411	Ανταγωνιστικότητα
413	Ποιότητα ζωής / διαφοροποίηση
421	Διατοπική και διεθνική συνεργασία
431	Λειτουργία της ομάδας τοπικής δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση

Χρηματοδοτικό Πλαίσιο 2007-2013

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΠΑΑ ανέρχεται περίπου στα 7,5 δις ευρώ, από τα οποία τα 6,0 δις είναι η δημόσια δαπάνη (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) και 1,5 δις είναι η ιδιωτική συμμετοχή (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Κατανομή πόρων περιόδου 2007-2013 (σε εκατ. €).

	Κοινοτική Συμμετοχή	Εθνική συμμετοχή	Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	Ιδιωτική συμμετοχή	Σύνολο προγράμματος
Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)	20.400	11.500	31.900	7.500	39.400
Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑ)	3.900	2.200	6.100	1.400	7.500
Προγράμματα εδαφικής συνεργασίας (Στόχου 3)	210	110	320	20	340

Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013

Στρατηγικός στόχος 2 – Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων

Ο γενικός αυτός στόχος βρίσκεται σε αντιστοιχία με την Κοινοτική Στρατηγική Κατευθυντήρια Γραμμή για την προστασία και βελτίωση των φυσικών πόρων και τοπίων της χώρας, με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ανάπτυξη των γεωργικών και δασοκομικών συστημάτων σε περιοχές υψηλής φυσικής αξίας και παραδοσιακών τοπίων, την προστασία και ορθολογική διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου και του υπόγειου υδροφορέα και το περιορισμό των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών.

Στο πλαίσιο αυτό, θα προωθηθούν δράσεις σχετικά με την προστασία και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών, όπως των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ορθολογική χρήση της γεωργικής γης και των δασών καθώς επίσης την ενίσχυση των μειονεκτικών περιοχών για τη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας. Ιδιαίτερα θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις υπέρ της προστασίας του εδάφους και των νερών, καθώς επίσης και της αύξησης της δασικής έκτασης.

Θα ενταθεί η προσπάθεια υιοθέτησης μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον, που διασφαλίζουν την ασφάλεια των τροφίμων και την δημόσια υγεία. Έμφαση θα δοθεί στην προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας και στην εισαγωγή μεθόδων και τεχνικών που στοχεύουν στην εξοικονόμηση των υδάτινων πόρων.

Η στρατηγική που ακολουθείται κυρίως στο ΠΑΑ θεωρείται ότι αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και εντοπίστηκαν υψηλές συσχετίσεις με τις αντίστοιχες στρατηγικές που προωθούνται μέσω του ΕΣΠΑ και των σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου της Λισσαβόνας που συμπληρώθηκαν ακολούθως στο Γκέτεμποργκ και τη Βαρκελώνη. Υπάρχει πλήρης ταύτιση με τους στόχους που αποτυπώνονται στον κανονισμό 1698/2005, ο οποίος καθορίζει το αναπτυξιακό πλαίσιο για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου και αποτελεί ένα εργαλείο της πολιτικής μέσω του οποίου μεταφέρονται οι κοινοτικές προτεραιότητες στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας και επομένως συνεισφέρει προστιθέμενη αξία στο επίπεδο της εφαρμοζόμενης πολιτικής.

Βιβλιογραφία

- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Ειδική Γραμματεία προγραμματισμού & Εφαρμογών Γ' ΚΠΣ Α' Έκδοση – Μάρτιος 2007)
- Μελέτη Αγροτικής Ανάπτυξης Δυτ. Μακεδονίας (2006)

Rural sustainable growth in the context of the structural and environmental programmes of the national strategic development plan (NSDP) 2007 – 2013

K. Mimikos

Regional Development Agency of West Macedonia S.A., 1-3,
Fon Karagianni str. 501 00 Kozani - Greece

Summary

The EU policies on the environment aim at a high level of protection and take into account the diversity of situations in various regions in the European Union. They are based on precautionary principles, on preventive actions and on remediation of environmental disasters. An action package is adopted concerning the modernization of farms, the improvement of the forests' economic value, the value increase of agricultural and forestry products, processes and technologies in agriculture for food and forests, the improvement and development of agricultural and forestry infrastructure, the restoration of agricultural production potential being destroyed by natural disasters as well as the introduction of specific prevention measures. Particularly forestry, which is an integral part of rural development, is provided for sustainable forest management and for its multifunctional role. Forests provide multiple benefits: they provide raw materials for renewable and environmentally friendly products, play an important role in economic prosperity, biological diversity, the global carbon cycle, the water balance, the erosion control and the prevention of natural hazards. Forests provide also social and recreational services. The support of rural development contributes to the achievements of the following objectives, through concrete measures, which are specialized on a later stage in specific programs.

- Competitiveness improvement of agriculture and forestry
- Improvement of the environment and the countryside
- Quality of life in rural areas and diversification of rural economy

Key Words: Program for Rural Development, environment, business, quality of life.